HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וכן מודעת בפני שנים. מי שמנסוחו למכור וליתן לחת שלו בעל כרחו ולכתוב שטר מכירה לו מתנה בפני עדים צריך להודיע קודם לכן לשני עדים ולומר דעו לכם שמכירה (ה) זו לו מתנה של שדה זו שאני רוצה לעשות לפלוני שלא ברצון נפשי לעשה כי חוששני בעל כרחי ולא יהיה ממש בחותו שטר שעשה והיום לו למחר מבעוה ליה בדינא ומרעונא לשטרא לפומייכו שמסרתי מודעה לפניכם קודם שנעשה השטר. ודוקא קודם כתיבת השטר אבל לאחרי כן אין המודעה שוה כלום לפי כן כל השטרות שבעולם כשיתקרע אחר שנעשו ומסרו בשטרות יצא לפומקן: **ואין צריך לומר לאחוזו.** שטר מודעה. כללו למילתא כל מידי דזכות הוא לו אין העדים צריכין ליטול הימנו רשות. והא לא כייל ומני להו ולימא מחתה ומודעה ונקיין בפני ג' ואין צריך לומר כחוזו היינו משום דרבא קאמר להו משמיה דר"ג ולאו כחד יומא שמעינהו לחא כל מילתא שמעה מפי נפשיה והדר מגריעהו רבא כחדא כסדר כמו שמשמען. והיינו לכתבינן ביטול מודעי בשטרי מכירה ומתנה למעשה לא תועיל המודעה כלמוכח בערכין בפרק האומר בסופו (דף כח:) גבי גט דמכי ביטול המודעות והוא הדין לכל השטרות: **הודאה בפני ב'.** חדא שמוחה לחבירו בפני ב' שחייב לו מנה ל"ל כתובו לו שטר למלוה לעדות לכל שעה שירצה לגבות מהן יוצא שטרו על הלוה חבל אלא שלא נרשום לוה חין לוה כותבין לחוב הוא לו וכיון דעל הלוה לכתוב והוא לא יוכל לכתוב ולא מיכח למימר לחא ניחא ליה לעשות חוב שחייב מלוה בשטר דעד השתח הוה מלוה על פה ואע"ג דהודה בפני עדים נאמן הוא לומר כל שעה שירצה פרעתי דקיי"ל (לקמן קנ.) המלוה לחבירו בעדים מ"ל לפרעו בעדים ועכשיו כשיש בידו שטר חין הלוה נאמן לומר פרעתי חלא מ"ל יביא עדים שפרע בפניהם חפילו הוציא המלוה על הלוה כתב ידו של לוה שהוא חייב לו גובה מנכסים בני מורין ואינו נאמן לומר פרעתי כ"ש בשטר שיש בו עדים: **קנין.** קודם על כל דבר בפני ב' ולא בעי תלתא. ומשום דגבי קיום שטרות אמר ג' הולרך לפרש בכל הני דלי בשטר: **ואין ל"ל לאחוזו.** לכמפרש טעמא לקמן: **קיום שטרות גב'.** מי שיש לו שטר על מבירו ומוצא שמת ילכו העדים למדינת היס או ימותו וכשיבא לגבות חוב מכתוב בשטר יטענו הלוה כי פרוע הוא או מוזייף הוא ויצטרך לקיים שטרו בעדים המכירים חתימת ידי עדים שבשטר ולא ימלא כילד יעשה הולך ל"ד ומביא העדים עלמן ומעידין על חתימת ידיהן בפני ב"ד וכשכתבים בסוף השטר למטה מחתימת העדים בסוחב חלחא כחלא הוחא ונפק שטרא דא קדמנא ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואישתרוחי וקיימוחי כלחזי ואוחמים בו ג' דחיינים והוא הנפק וגם אשתחא דחייני. ולכך צריך ג' דשמים שדנו דייניהן דין אלא שנקראין ב"ד חלוף בסנהדרין (דף ג.) והכא אפי' דיעבד נמי לא ל"כ מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו הכא חרי חתימי והכא חרי חתימי ודומה לב' עדים שמעידים שאמנו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד אחד מפי עד אחד מכל כשהן ג' והן ב"ד זו עדות גמורה שהעידו על חתימת ידן לפני ב"ד והכשירו ב"ד חת השטר ועכשיו חותמין ב"ד שהשטר זה כשר הוא ודומה לפסק דין: **אמר רבה אי קשיא לי.** הכל הניח דיניס לאמר לי רב נחמן גבי קנין לחוד הוא דקשיא לי אבל קנין למאי מדמי ליה רב נחמן אי למעשה ב"ד דמי ומשום הלומה לדין של דיינין שמוליכים מזה ונותנין לזה ואף עלי קנין ע"י עדותן ברותין בקנין יוצא ממון זה בשעת הקנין מיד המקנה ליד הקונה ומשום דלמי למעשה ב"ד קאמר ל"ק אין ל"ל כחובו אלמא[ו] אע"ג דחוב הוא למקנה לכתוב שטר וליפות זכותו של קונה אפ"ה כותבים העדים בלא רשותו דאין כל מעשה ב"ד שכח ב"ד יפה והפקיעו הפקר לכתוב כל הנעשה בפניהן וא"ל ליגבי ג' בקיום שטרות: **ואי נאו למעשה ב"ד דמי.** ומשום הכי קאמר לקני בב' אמאי ליגו ל"ל כחובו והלא חוב הוא לו לכתוב בלא רשותו: **נעונה נאו למעשה ב"ד.** והא ולאי סהדותא בעלמא הוא ומשום הכי אגי בב': **דפסח קנין לנפיכה עומה.** משום דאין לאחר קנין כלום אם כיון למקנה ליה בשובר בפני עדים וממהר להקנותו מיד ואינו מדאתו עד שילך וימשוך במטלטלין או ילך ויחזיק בקרקעות אבכוין הוא להקנותו בעין יפה ומסתמא רוצה אינכתבו לו כלאחר בכתובות בפ' חע"פ (דף נה.) אמר לעדים כחובו ואחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה כשיבלו לכחוב השטר שמא חזר בסחם קנין לכחיבה עומד אבל לא קנו מיניה אינכא למ"ד בחם צריך לאימלוכי ביה ואע"ג לגיום בהדיא לכחוב לו: **אמאן דלא ניים דינא.** כרבן בדין לאי ניים דינא ליטול לא חניסם לאי קאנים לך אמאי לא חנעא ליה בדינא: **אפי' עלי ועלך.** לשייתינן דינא לאו לכחוב עלינו מודעה לזימנין לאין ב"ד מזומן מיד:

ואין צריך לומר כתובו [ב]**מודעא בפני שנים ואין צריך לומר כתובו** [ג]**הודאה בפני שנים וצריך לומר כתובו** [ד]**קנין בפני שנים ואינו צריך לומר כתובו** [ה]**וקיום שטרות בשלשה** (סימן ממה"ק) **אמר רבא אי קשיא לי האי קנין היכי דמי אי כמעשה בית דין דמי ליבעי תלתא אי לא כמעשה בית דין דמי אמאי אינו צריך לומר כתובו בתר דבעי הדר פשטא לעולם לאו כמעשה בית דין דמי והכא בטעמא מאי דאינו צריך לומר כתובו משום** [ו]**דסתם קנין לכתיבה עומד רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא צייתי דינא אביי ורבא דאמרי תרוייהו** [ז]**אפי' עלי ועלך אמרי נהרדעי כל מודעא דלא**

מדעתא מוכר ומשטר מתנה מדעתא נותן ומשטר מלוה מדעתא[א] לוה ועדות נמי לא חשיב דמפיהם ולא מפי כתבם ופירש"י בפ' המוחמ שלא יכחבו עדותן בחיגרת וישלחו לב"ד וי"ל דתקנת חכמים היא שיהא חשוב עדות כדי לבטל החזקה בעדות כל דהו שבדבר מועט מבטלים החזקה להא לפילו יחברר לנו שלא שמע המחזיק ממאה מהני לבטל החזקה וגם במודעה תקנת חכמים היא להליל הנאתם וקיום שטרות נמי משום דמעשה ב"ד הוא וכל מעשה ב"ד נכחב שלא מדלון המייב ועוד אומר ר"י שמעם מן ר"ת שנוהגים שלא העדיס עדותם בחיגרת לב"ד וחביב עדות והא דדרשינן בפפרי[ג] מפיהם ולא מפי כתבם לא חחא חלא למעוטי דוקא שלא שחינו בר הגדה[ב] חבל רשוי להגדה חין הגדה מעכבת בו והא לחמרינן בפ"ב דכחובות (דף כ.) כותב שלא עדותו על השטר ומעיד עליה אחר כמה שנים והוא שזוכר מעלמו חבל חין זוכר מעלמו לא[ג] היינו כשאינו מוציא כחב ידו בב"ד ועוד שמע עד אחד בכחב אין חשוב עדות

שאין שטר אלא בב' לאכי לא משכי בהאיך לכחובות לאפי' יוצא כחב ידו אלא מ"ל זוכר בראייה עדות ול"ע בהאיך דעד אחד בכחב בגט פשוט[ד] (לקמן דף קפה. ופס ד"ה אמר) [ה] ול"ת מאי קאמ"ל לאין ל"ל כחובו לגבי כיון דזכותו הוא ובמחתה אינא למימר דנקיט ביה ואין ל"ל כחובו לגבי אחריני ולא אתא לאשמועינן במחתה אלא שהיא בפני ב' אבל בעודנה קאמ"ל מאי אילטריך וי"ל דאתא לאשמועינן דאע"פ שלא לוה בכתב ואם שלוה בשטר ולא מיחזי כשקרא דמסתמא לפיכך מחה או מסר מודעה בפניהם כדי שיכתבו[ה]: **קנין בפני ב' ואין צריך בו'.** תומר ר"ת אלא אתא למעוטי שלא יהא מחוב קנין כשנעשה שלא בפני שנים[ו] דהא אמרינן בקדושין (דף סה:) אלא מיבעו סהדי אלא לשקרי ואמרי בפ' הזהב (ב"מ דף מו.) גבי היה עומד בגורן כו' ואי אמרינן מטבע נקנה בחליפין ניקנייהו ניהליה אגב קודר ומפרק אלא ליה קודר ולקנייהו אגב קרקע אלא לי' והא עומד בגורן קאמי כשאינו אלו מיכפל אגא לאשמועינן בגבוה ערטילאי אלא ליה לוס אלא ש"מ לאין מטבע נקנה בחליפין ואי לא חשיב קנין אלא שיעשין לליכא עדים[ז] ועוד בפ"ק דסנהדרין (דף ו.) אמרו רבנן אלא עדים ביחיד אע"ג דפסהיב בעיא קנין כדאמרי חתם: **ואין צריך לומר בתובו.** וכותבין אלא רשותו כל זמן שלא חזר בו[ח] ומילתו יכול לחזור בו כלאמרינן לקמן בפ' המוכר את הספינה (דף עז.) זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה והא לאמרינן בריש אע"פ (כחובות דף נה. ופס ד"ה כחובו) כחובו ואחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה לאו דוקא אלא לאו מעשה בית דין כמעשה ב"ד דמי ומשום הכי לא קאמר לקנו בב' אמאי ליגו ל"ל כחובו והלא חוב הוא לו לכחוב בלא רשותו: **נעונה נאו למעשה ב"ד.** והא ולאי סהדותא בעלמא הוא ומשום הכי אגי בב': **דפסח קנין לנפיכה עומה.** משום לאין לאחר קנין כלום: אלא אמאן דלא צייתי דינא. חימה מודעה דאמאי אי דגיטין ואמתנה אגיטין[ו] ואי דזביני והא אמר רבא לא כתבינן מודעא אלא ברבה ורב יוסף ליח להו ברבא מ"ם הוה ליה למיפרך ולשנויי כדפריך בסמוך אהנהלעי ועוד והא אביי ורבא גופייהו לאמרי תרוייהו אפי' עלי ועלך ל"ק לא חיילי במודעה דזביני וכי ההוא מעשה דפרדיסא לא שייך הכא לאפי' ליית דינא פשיטא לכתבינן:

(ה) גכ"י ליתא: גלא אע"ג. דק"ס, ב) [וכן הוא ביגמות לא: גיטין עא.], ג) [וע"ע תוס' יבמות לג: ד"ה דחזו וכו'], ד) [בגמ' שלפנינו לא מזכר רב נחמן אלא בב' רב הוא דקאמר זל אייתי תלתא וכו' וע"ל דגרס' תוס' היה כך בגמ' דהתם מיהו סוף הסוגיא לב. ד"ה לא אי מי אייתי תלתא עלה וכו' אמר רב נחמן וכו' קאמר],

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה וכן מודעא וכו' דעו לכם שמכירה או כל"ל ותיבת זו נמחקה:

מוסף תוספות

א. דומיא דספר המקנה בעינן ביטול"ב. כדאמרינן (מנחות קג:) כל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו. תוס' יבמות לג: ג. מה בכך, יביא שטרו בב"ד. כתובות כ. תוד"ס וכ' יומן. ד. [ד]עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה אין מצטרפין דמשמע הא שנים בשטר אפי' בשתי אגרות מצטרפין. תוס' כתובות כ: ועי"ש מה שתי' תוס' ע"ש. ה. [ולתירוץ א' דתוס' ר"ל ד]סד"א אע"פ שתקנת חכמים היא שתועיל המחאה בלא דעת המחזיק, מ"מ צריך דעת המערער אע"ג דאין סהדי דניחא ליה שיכתבו מ"מ דעת חד מנייהו בעינן קמ"ל דמועיל לראיה אע"פ שנכתב שלא מדעת שניהם. שיטמ"ק כסם תוס' הלמ"ש. ו. אלא ה"ק קנין הרגיל בפני שנים א"צ לומר כתובו. תוס' קידושין סה: ז. וכי האי גוונא מילתא דשכיחא הוא שאין בגורן אלא עבדיו וקרוביו. כ"ן. ח. [ד]מסתמא כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו. תוס' סנהדרין כט: ט. דהא רב נחמן ס"ל כשמואל בפ"ק דסנהדרין (ג.) דשנים שדנו דיניהם דין ור' נחמן גופיה סבר דקיום שטרות בשלשה. תוס' כתובות כג. י. עיין רשב"ם בסוגיין בע"ב בד"ה גלוי מילתא.

רבינו גרשום

אין צריך לומר. לעדים כתבו שבלא ציווי יכולין לכתוב שמירתה משום דזכות הוא לו שכותבין: הדרה בפני שנים. ואמר אני מחויב מנה לפלוני: זה אין כותבין אלא אם כן אמר להו כתובו משום דחוב הוא לו: תפש קנין משום דבר בעולם בפני שנים אין צריך לומר להם כתובו ומפרש לקמן: קיום שטרות. צריכים להעיד שנים בפני ג' בית דין על חתימת עדים: הא קשיא לי. [הא] דאמר רב נחמן בקנין אי כמעשה בית דין דמי דמה בית דין אין נמלכין וכותבין אף קנין נמי אין צריך לימלך בו העדים אם כן ליבעי ג' דומיא דב"ד ואי לאו מעשה בית דין אלא כהודאה דמי אמאי אין צריך וכו': דסתם קנין לכתיבה עומד. דאין לאחר קנין כלום: אלא אמאן דלא צייתי דינא. אבל אי גברא דצייתי הוא לא כתבי עליה:

צג א מיי' פי"ח מהל' טוען ונטען הלכה ז סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ה:

צד ב מיי' פ"י מהל' מכירה הל' ג סמג עשין לד פב טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף ג

צה ג מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ג ופ"ו מהל' טוען הל' ג סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף ג ז ופי' פח ס"ח ופעי' י ועיין מה שכתב המ"מ בפ"ה מהל' מכירה הלכה ט:

צו ד מיי' פי"ח מהל' מלוה הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' לט סעי' ג ועיין במיי' פ"ה מהל' מכירה הלכה ט ופמ"ח שם ופטוש"ע ח"מ סי' קפו ופי' קלה סעיף ג:

צז ה מיי' פ"ו מהל' עדות הלכה ג סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סי' מו סעי' ג ופעי' ד:

צח ו מיי' פי"ח מהל' מלוה הלכה ג סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף ג:

צט ז מיי' פ"י מהל' מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רה סעיף ג: